

2011 - II



december

VERENIGING 'DE BINNENVAART'



THUISHAVEN WERKENDAM

THUISHAVEN WERKENDAM

Het specifieke Biesboschdorp Werkendam is vanaf zijn ontstaan al eeuwenlang met het water verbonden vanwege de waterbouwers, de plaatselijk schippersstand en de aanverwante bedrijvigheid. Als rivierdorp leefden de Werkendammers in de Middeleeuwen van de visserij en vogelarij. Later komt in de Biesbosch het griendwerkersvak op: rijs- en hoephout hebben een groot afzetgebied. Werkendam verwerft zo wereldnaam op het terrein van weg- en waterwerken. Over de hele wereld worden door Werkendammers dijken en havens aangelegd. De Binnenvaart speelt ook een heel belangrijke rol in Werkendam. Koninklijke Schuttevaer heeft al sinds 1905 een heel actieve afdeling in Werkendam. En ook vereniging "De Binnenvaart" heeft hier een groot aantal leden. De Werkendammers waren en zijn beproefde varengasten. De meeste Werkendammers verlieten in de afgelopen anderhalve eeuw de traditionele rijshoutvaart en werden vervoerders van grind en allerlei andere goederen. Dit is goed te zien aan de thans uiterst moderne binnenvaartvloot uit Werkendam.

Door de centrale ligging, naast de plek waar de Boven-Merwede zich opsplijt in de Beneden- en Nieuwe Merwede, heeft Werkendam een van de grootste binnenhavens van Nederland. Het is dan ook logisch dat de bedrijven rond de Biesbosch- en Beatrixhaven hun core business richten op de binnenvaart. In Werkendam ontwikkelde zich de achterliggende decennia een unieke scheepvaartin-dustrie waarin stalen casco's in enkele maanden tijd veranderen in volledig afgebouwde en ingerichte hightech schepen voor de binnenvaart. Zo'n 20% van de beroepsbevolking van Werkendam werkt in deze sector.

In dit boekje is een globaal overzicht van de modernisering en schaalvergroting van de schepen met thuishaven Werkendam te zien. De redactie wenst u veel kijk- en leesplezier.



FOTO: ARCHIEF HARRY DE GROOT

De veerdienst van Hardinxveld naar Werkendam en De Werken en vandaar weer naar Hardinxveld is zeker al van 1368 in bedrijf over de rivier de Merwede.



De Nieuwe Haven was vroeger 'de' haven van Werkendam. Thans zijn er twee binnenhavens beschikbaar binnen Werkendam: de Beatrixhaven en de Biesboschhaven. In 1948 werd de Biesboschhaven aangelegd. En in 1985 meerde het eerste schip aan de nieuwe steigers van de Beatrixhaven. De aanleg van de haven was binnen de gemeenteraad destijds geen onderwerp van discussie, want met de aanleg werd zowel het tekort aan ligplaatsen opgelost als het ruimtegebrek voor de reparatie- en de toeleveringsbedrijven. In Werkendam is nu dringend behoefte aan een derde haven.





Wereldoorlog 2 was er de oorzaak van, dat men pas in 1948 begonnen is met de aanleg van de Biesboschhaven. Op deze kaart uit 1960 zien we de kraan Metta van overslagbedrijf de Eendracht in actie. Het klippertje met de dubbele roeren is de RES NOVA van Dirk Vorthoren.



Op deze ansichtkaart van de Biesboschhaven zien we een grote diversiteit van scheepstypes. We zien onder andere de sleepboot WERKENDAM en de veerpont naar Hardinxveld.



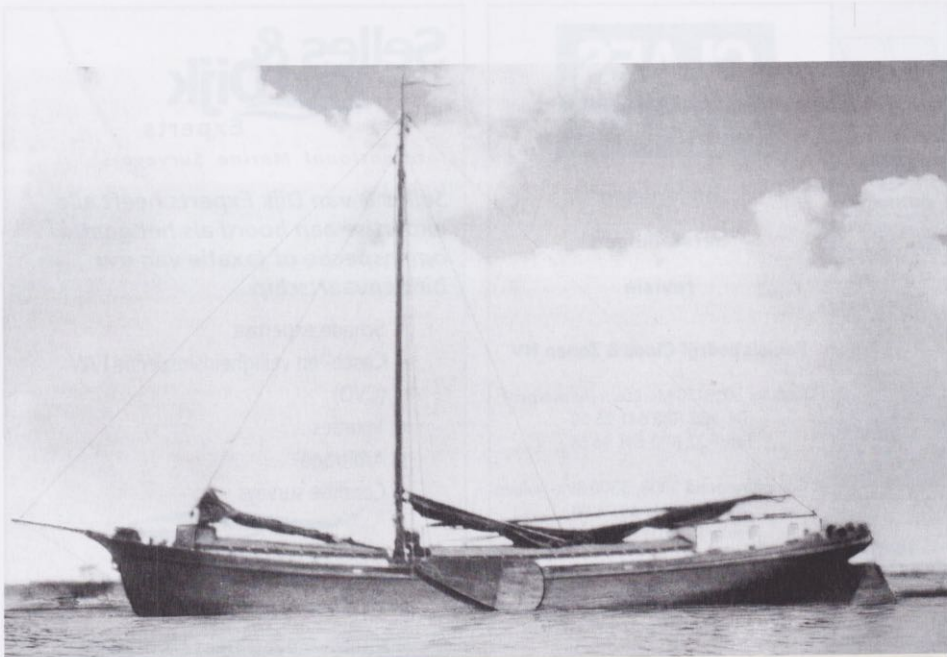
FOTO: LEO SCHUTTEMAKER (ROTTERDAM 16-10-2007).

In 1900 liep bij scheepswerf Nederlof in Sliedrecht deze klipper van stapel. Volgens onze gegevens behoort zij thans tot de oudste schepen van Werkendam. In 1982 werd er een Van Nelle kraan op geplaatst. Vanaf 1986 vaart zij als MARIANNE (02101974) voor Haverui BV in Werkendam.



FOTO: RENÉ KEUVELAAR (15-03-2006)

Net zoals de MARIANNE behoort de JANDI (02102343) van H. Ippel BV tot de oudste schepen met Werkendam als thuishaven. Ze doen nog uitstekend dienst als kraan/werkschip alom in de lande. De JANDI werd in 1904 op de scheepswerf Meijer in Beneden Leeuwen gebouwd als BEATRIX voor een onbekende eigenaar.



De huidige ALBATROS (02100968) werd in 1909 gebouwd als zeilklipper voor P.M. den Outer te Hoofdplaat en als SPES SECUNDA in de vaart gebracht. In 1921 werd het schip verkocht aan Leen van de Klippe uit Oosterland. In 1927 verkocht hij de klipper aan zijn zwager, J. de Waal uit Werkendam. Deze gaf het schip de naam ALBATROS. In 1937 werd deze klipper omgebouwd tot motorschip met een 3-cilinder 4-takt Bronsmotor. Tevens werd een zelflosinstallatie geplaatst. Sinds 1977 is Henk Stolk de eigenaar geworden. Hij heeft de Bronsmotor vervangen door een 188 pk Daf, waardoor het schip 325 ton is geworden. Momenteel is het ruim 100 jaar oud en nog steeds in de vaart. De bovenste foto geeft een fraai beeld als zeilklipper SPES SECUNDA. Op de onderste foto verlaat de ALBATROS de sluis in Lith





Strak in de verf en met de vlag van de CBOB in top nadert de LUCTOR (02304245) de IJsselkop in Arnhem. Weldra gaat zij stuurboord uit de Nederrijn af. De LUCTOR is in 1909 als sleepschip GOD VERTROUWEN gebouwd voor H. Bernhard in Vlijmen. In de jaren zestig werd omgebouwd tot motorschip en werd voorzien van een 205 pk sterke Scania Vabis. In 1991 kocht A. van Weelden het schip en kreeg zij Werkendam als thuishaven.



De Roma en Spes van respectievelijk R.B. Ruytenberg en J.H. Ruytenberg liggen opgedraaid in Emmerich en hebben uitgetklaard. De draai is ingezet om de kop voor te nemen. Beide schepen waren uitgerust met een 50 pk Bronsmotor die na verdiesel 70 pk leverde.



De steilsteven VIOS (3040009) van M. Klop onderweg met een lading met suikerbieten naar Zevenbergen. Ze werd in 1923 bij scheepswerf Wortelboer in Oude Pekela gebouwd als TRIENTJE. Gelukkig is dit schip de sloop gespaard gebleven. Ze vaart sinds 1994 als varend woonschip van G. Duinkerken & S. Louis uit Amsterdam.



Maar weinig mensen zullen uit de motordekschuit LEENDERT SR (02310183) van Paans & Zn. het voormalige sleeptankschip HELVETIA van Phs. van Ommeren herkennen. Het schip werd in 1925 op werf Burgerhout in Rotterdam gebouwd. Op 20-06-1944 werd zij in Misburg tijdens het laden van benzine gebombardeerd en is toen in brand gevlogen. Na de oorlog werd zij omgebouwd tot motordekschuit.

N.V. Scheepswerven
v.h. GEBR. G. & H. BODEWES
MARTENSHOEK - HOLLAND
 Bouwen speciaal: Motorbooten,
 Kanaalschepen en Sleepbooten.

Motorboot ca. 260 ton voorzien
 van 105 P. K. BRONS R. O. Motor.



FOTO KRAMER, Groningen.

FOTO-ARCHIEF HARRY DE GROOT

Een schip wat heel haar leven Werkendam als thuishaven had was de RIVAL (2200292). In 1927 gebouwd bij de NV Scheepswerven v.h. Gebr. G. & H. Bodewes in Martenshoek. De werf was bijzonder trots op dit schip en liet er door foto Kramer een fraaie werffoto van maken. Met uitzondering van één jaar (1938) was de familie Cornet eigenaar van dit fraaigelijnde schip. Op de onderste foto ligt op het zaat in Bergen op Zoom. In 2000 is zij bij Treffers in Haarlem gesloopt.



FOTO-ARCHIEF HARRY DE GROOT



Op de bovenste foto ligt de ANNA-JACOBA (2304361) van D. van Weelden afgemeerd aan de Renselkade te Winschoten. Deze kempenaar werd in 1929 bij de De Groot & van Vliet in Papendrecht gebouwd. In 1957 werd zij gemotoriseerd met een 155 pk Klöckner Humboldt Deutz.

Op de onderste foto is zij weer onderweg op het Winschoterdiep (31-3-1979). Nadat zij jarenlang in IJmuiden stil had gelegen werd zij dit jaar bij Hoeven Metalen BV in Kampen gesloopt.





De kempenaar MUTATIE (2304001) van H.&C. Wijma werd hier op 22-10-1985 op het Winschoterdiep te Winschoten vastgelegd op dia. Het schip heeft in totaal wel 12 eigenaren gehad. Zij eindigde haar loopbaan in 2000 als CATHARINA bij sloperij Nederland BV in 's-Gravendeel.



De AHUMAI van W. van den Heuvel tijdens het lossen in de Oosterhaven te Winschoten. Zij kwam in 1930 in de vaart als SIMPLON van de Basler Rheinschiffahrt AG in Basel. Het scherpe schip was gebouwd voor de vaart op Basel en was voorzien van een 250 pk sterke Sulzer motor. In 1999 is zij als BUITENBURCHT gesloopt.



Van 1988 tot 1991 voer deze kempenaar als NOORDSTER (2304755) van Delta Marine Service BV uit Werkendam. Ze werd in 1930 bij de befaamde werf De Korte in Moerdijk gebouwd. In 1954 werd zij als MACO omgebouwd tot motorvrachtschip. Na 67 jaar volgde in 1997 de sloop.



De AR AL van Peter Versluis uit Werkendam werd in 1942 met de naam CHRISTIANNE gebouwd door scheepswerf De Winter in Boom. Het 338 ton metende schip werd omstreeks 1980 bij Gaarkeuken op de foto gezet. In 1984 werd de AR AL in Ooltgensplaat gesloopt.

De NOMADE (2307981) van C.D.C. Hovestadt werd in 1944 gebouwd bij François Plaquet S.A., Péronnes-lez-Antoing als spits, echter zonder motor. De 150 pk Bohn & Kähler werd pas in 1950 ingebouwd. In 1993 werd zij gesloopt.



FOTO: D.C. HOVESTADT



FOTO: LEO SCHUTEMAKER

In 1948 werden in opdracht van de Nederlandsche Rijnvaartvereniging NV in Rotterdam bij de Haarlemse Scheepsbouw in Haarlem twee motorschepen gebouwd voor de vaart naar Basel. Ze kwamen in de vaart als NESKA 6 en 7. Het waren aparte schepen om te zien met een meter uitwatering en een katterug. In 1980 kocht A. Kieboom de voormalige NESKA 6 en herdoopte haar in AFHANKELIJK (2315918). Tevens werd ze omgebouwd tot beunschip.



In 1979 startte J.W.Vos met duwvaart in Werkendam. Hij kocht hiervoor de tot duwboot omgebouwde sleepboot TROMP. In 1981 liet hij een hele nieuwe duwboot TROMP bouwen.

In 1985 kwam voor Duvo BV (J.W.Vos) de duwcombinatie DE RUYTER (2104824) / JOHANNA (2307825) in de vaart. De JOHANNA was in 1951 gebouwd als sleeptankschip LIMBURGIA voor Van Ommeren. De duwboot was in 1974 nieuw gebouwd als ROMARIA. In 1991 werd deze duwcombinatie verkocht. Op de bovenste foto van Gunter Dexheimer vaart de combinatie t.h.v. Rijnkmr. 464. Teun van der Zee legde de duwboot De Ruyter vast op de gevoelige plaat.





Een van de opvallendste schepen uit Werkendam is de ORLIK (2325592) van Veka Scheepvaart Handelsonderneming BV. Deze hekradsleepboot is in 1957 gebouwd op de scheepswerf Ceske Lodenice in Melnik. Vanwege de geringe diepgang van 0,90 m was deze sleepboot uitermate geschikt voor de vaart op de Elbe. Op de bovenste foto van Gunter Dexheimer uit 1989 is zij nog actief als sleepboot. In 1996 is zij buiten dienst gesteld en sinds 2000 heeft zij Werkendam als thuishaven. Deze varende reclamezuil wordt ingezet bij diverse evenementen. Zo was zij te bewonderen tijdens Vaart in Dordt in 2007.





Ook de MERWEDE (02309434) van Vof. Cornet-Baggerman is gebouwd als sleeptankschip voor Van Ommeren. In 1971 tot motortankschip omgebouwd bij Piet Hein in Bolnes. In 1981 tot motorvrachtschip omgebouwd bij De Biesbosch in Dordrecht. Ze kreeg een nieuw voor- en middenschip. Het middenschip is gebruikt als ponton onder het Chinees Indisch restaurant Ocean Paradise aan de Parkhaven in Rotterdam.



Het motorbeunskip DIADEMAR (02310146) van Vof. Versluys kwam in 1958 in de vaart als JEANNE. Ze werd in 1989 aangekocht door de firma Versluis en in 2006 verlengd tot 69,19 meter en omgebouwd tot beunskip.



W. Schokker heeft zijn KALIMERA (2310131) afgemeerd op het Mittellandkanaal. Mogelijk wordt er zondag gehouden. Het schip werd in 1958 op de scheepswerf J.G. Hitzler in Lauenburg gebouwd als DAMCO 238 voor Damco Scheepvaart Maatschappij NV in Rotterdam.



De kempenaar RES NOVA (2203683) van M. Visser kwam voor een andere rederij in de vaart. Twenthe Rijn Bevrachtingskantoor in Hengelo gaf in 1959 opdracht aan Botje Ensing in Groningen voor de bouw van de TWENTHE ROER.



Chris Hovestadt vaart met de SPERANZA richting Groningen en zit voor de Paddepoelsterbrug. De SPERANZA werd in 1962 door scheepswerf Bijlholt in Foxhol gebouwd als STAD DELFZIJL voor D.J. Roelfs. Die exploiteerde het schip in de Hamburgvaart met schipper Van Angelen. In 1973 verkocht hij het schip aan L. Switink in Harlingen die het de naam VLIELAND gaf. Hovestadt werd in 1977 eigenaar en vaart nog altijd met het inmiddels verlengde schip.



Deze foto van de MARIA van Chr. Cornet & Zn. roept ongetwijfeld herinneringen op aan het tragische ongeval dat het schip op maandagmiddag 11 juli 1988 in de sluis van Brunsbüttel overkwam. Door gasvorming in de lading ferro silicium ontstond een enorme explosie waarbij één dode en 15 gewonden vielen. Het schip raakte zwaar beschadigd maar werd in Kampen hersteld. Het in 1962 als CARGOLINER II gebouwde schip vaart anno 2011 als MISKA met thuishaven Terschelling.



Zo worden ze niet meer gebouwd. De fraaie zeeg en de uitwaaiende kop zijn een prachtig stuk vakwerk dat in 1963 door scheepswerf Stami in Dordrecht werd geleverd. Rederij Kornet deed het schip in 1988 van de hand. Schaalvergroting in de Denemarkenvaart stelde andere eisen aan de schepen. Na verkoop werd de nieuwbouw kruiplijncoaster DEO JUVANTE in de vaart gebracht.



Rederij Chr. Kornet & Zn. telde veel schepen, die voeren aanvankelijk vooral met zand buitenom langs de Belgische kust naar Zeebrugge, het werden 'estuaire' vaarders genoemd. Scheepswerf Geertman in Zwartsluis heeft het schip, wat nog altijd onder dezelfde naam actief is, in 1967 gebouwd. Op deze foto vaart de TRANSITORIUS bij Gaarkeuken richting Groningen.



De ALETIS (231 2976) van F.P. Blok werd op 28-9-1981 gespot op het Winschoterdiep bij Winschoten. Ze werd in 1963 gebouwd als PASSWANG voor Lloyd AG in Basel en vaart thans als LODO.



De JENTINAV (0231 7597) van H.A. Vorthoren verlaat de Volkeraksluizen. Ze werd in 1964 gebouwd als EUGENE HERBOSCH. Bijzonder leuk was dat het blad Binnenvaart onder handbereik in de stuurhut lag.



De TRANSIENT (02311839) voer van 2000 tot 2005 voor J.H. Bernouw in Werkendam. Daarna werd zij verkocht naar Graham Thompson in Gloucester (Engeland). Op de foto zien we haar in haar nieuwe element in Engeland.



Het partyschip PRINCEHOF (02204133) vaart sinds 2002 voor Vof. Rederij Aqua Tours in Werkendam. Ze werd in 1966 gebouwd bij Bijlsma & Zn. in Wartena en had de eerste 33 jaar Leeuwarden als thuishaven. Ze is nadien grondig verbouwd en heeft weer een moderne uitstraling.



De EBEN-HAEZER van Chr. Cornet & Zn. BV werd in de jaren tachtig in Harlingen geportretteerd. Scheepswerf Hendriks in Doodewaard bouwde het 1550 ton grote schip. Na tien jaar werd het schip verkocht en het verblijft momenteel in Turkse wateren. In 2008 kreeg het de naam ELIF S met thuishaven Istanboel. Daarvoor droeg het de namen A.P. CROWN (2004), SIMWER (1998) en BOLDER (1996).



De WILLEM SR, van Vof. Van Berchem legt in Groningen aan om bij de Elevator Maatschappij te lossen. Een locatie die inmiddels buiten gebruik is en tot wooncomplex wordt omgebouwd. Het schip werd in 1983 als YVONNE voor C. Leyten gebouwd en behoorde tot de tweede generatie Denemarkenvaarders. Momenteel vaart het schip onder de vlag van Litouwen en heeft Klaipeda als thuishaven.



Het werkvaartuig LINGE (02319338) van Klerk BV is in 1990 gebouwd bij van Rossum in Dreumel. In 2011 is zij enige maanden ingezet bij werkzaamheden aan de St. Servaasbrug in Maastricht.



Het casco van de ARMARIS (02323682) van Two Rivers BV is in 1998 in Roemenië gebouwd. De afwerking vond plaats bij De Waal in Werkendam. De jaren erna zouden nog heel veel casco's in Werkendam worden afgebouwd.



Op een zonnige zomerdag werd de PANTA RHEI (02324784) van Ruytenberg Maritiem BV in Sliedrecht vastgelegd. Zo'n vrolijk gekleurde lading containers doet het altijd goed op een foto. Ook dit schip werd in 2001 bij De Waal afgebouwd.



Chemical Transportation Currency Connect CV in Werkendam bracht in 2005 het mts CURRENCY (02326969) in de vaart. Het casco werd gebouwd in Polen en de afbouw vond plaats bij Veka in Werkendam.



De berghellingen zijn al getooid in de herfstkleuren als de nieuwe MERUADA (02326908) van Vof. B.L.P. Verheij op een oktoberdag in het mooiste gedeelte van de Rijn onderweg is naar boven.



De nagelnieuwe ORA ET LABORA (02326959) van Vof. Verboom Labora is hier met een lading kolen onderweg op het Schelde-Rijnkanaal. Deze lading maakt het zeker nodig dat men schoon schip moet maken. De dekwas-slang hangt achterop over de boeiing en de matrozen doen waarschijnlijk even een bakkie. Dit schip is in 2005 afgebouwd bij Veka in Werkendam.



FOTO: LEO SCHUTTEMAKER (BENEDEN LEEUWEN 05-10-2008)

Werkendammers vervoeren alle soorten lading, maar zand is van oudsher de bekendste lading. De SAYONARA (02327459) van Vof. C. Hovestadt heeft er hier de volle last aan. Het casco van dit schip werd gebouwd in China, maar de afbouw in 2006 vond bij Instalho in Werkendam plaats.



FOTO: ARIS VAN DIJK (26-06-2010)

De WERCHINA (02328970) van Vof. Jan Willem (H.W. Kieboom) is een totale Werkendamse aangelegenheid. Ze werd in 2007 geheel gebouwd bij Gebr. Jooren, in Werkendam. De naam van het schip WERCHINA is afgeleid van de naam waaronder het riviertje de Werken in de Middeleeuwen werd aangeduid. Het riviertje De Werken werd als de 'Werchina' voor het eerst in 1178 vermeld. Het riviertje vormde zo oorsprong van de naam Werkendam. De Werken was een zijrivier van de Alm en vormde tevens de scheiding tussen het dorp Werkendam en De Werken.



De Discovery (0332430) van Vof Weeltrans Scheepvaartbedrijf werd in 2009 afgebouwd bij Veka in Werkendam. Tegenwoordig is het roefdek meer een parkeerplaats geworden. Naast de twee auto's is er nog een plekje voor de speedboot. Uiteraard mag een forse autokraan hier niet ontbreken.



Ook op de LEENDERT SR (02331755 - bouwjaar 2009) van Stelt Shipping BV is het roefdek goed gevuld. Met haar 2 x 1800 pk ABC heeft zij voldoende kracht om meerdere duwbakken mee te kunnen nemen.



Op 01-09-2011 was een groot deel van de Volkeraksluizen gevuld met Werkendamse schepen. We zien voorin de KRABBEGEUL (02325257 – bouwjaar 2001) van Vof. Krabbegoul (J.W. van Utrecht) en de VECTURA (02331454 – bouwjaar 2009) van Vof. Kortrans Scheepvaartonderneming (M. Kornet).



Het mts STOLT FILIA (02332827) van Rederij Filia Tank werd op 02-09-2010 opgeleverd in de Biesboschhaven Zuid te Werkendam. Maar liefst vier tankerscheepen werden daar tegelijkertijd in gebruik genomen, een aantal dat niet snel geëvenaard zal worden.



Een van de nieuwste schepen uit Werkendam is de **CONCESSION** (0233267) van Transito Handel BV. Het casco van dit schip is in Polen gebouwd en de afbouw vond in 2011 plaats bij Instalho in Werkendam.



Op een van haar eerste reizen werd het mts **VEKABORG I** (02332866) van Vekaborg BV in Koblenz vastgelegd. Gezien het nummer **I** is te verwachten dat er nog meer tankers onder deze naam in de vaart komen.



Op 26-06-2010 werd de vijfde Open Havendag in Werkendam gehouden. De viering van 25 jaar Beatrixhaven gaf het eerste lustrum extra cachet. Tijdens de vlootshow toonden de Werkendamse ondernemers hun schepen. Tussen de 26.000 en 27.000 mensen hebben dit evenement bezocht. Het mts CORNELIS (03170174) van Kieboom Werkendam BV en het werkvaartuig DIEELIS (02317467) van Hakkers BV voeren mee in de vlootparade.





De MATTHINGE (02314266) van M.T. Wemmenhove en de LENA (02311548) van A.J. Wemmenhove hebben alle vlaggen uit de kast gehaald. Menigeen zal jaloers zijn op deze fraaie verzameling.



Na de vlootschouw zoekt de GOVERT SR. (02331739) van Vof. A.A. Cornet Scheepvaartbedrijf de veilige Beatrixhaven weer op.



WERKENDAM, Biesboschhaven

Deze ansichtkaart geeft nog een goed overzicht van de Biesboschhaven uit vervlogen tijden. Tegenwoordig zijn de schepen die hier afmeren meestal tientallen meters langer.